

گزارش برگزاری نخستین همایش تاریخ شفاهی دستگاه‌های اجرائی

غلامرضا عزیزی^۱

در اجرای دستور هیئت محترم دولت به شماره ۵۲۱۰۵/۵۶۴۲۰ به تاریخ ۱۳۹۵/۵/۱۲ با این مضمون «دستگاه‌های اجرائی نسبت به تدوین تاریخ شفاهی دستگاه متبوع خود براساس اصول ابلاغی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند». (جناب آقای محسن حاجی میرزایی، دبیر محترم هیئت دولت) پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تصمیم به برگزاری دوره‌های آموزشی تاریخ شفاهی برای نمایندگان دستگاه‌های اجرائی گرفت. براساس این دستور که به نظر می‌رسد منتهی به ترویج فعالیت تاریخ شفاهی در دستگاه دولت شد، یک دوره آموزش برای نمایندگان سازمان‌ها طراحی و اجرا شد. البته به دلیل افزایش تعداد داوطلبان، دوره‌های بعدی نیز برگزار و در حال حاضر دوره ششم در حال برگزاری است. همچنین دوره مشابهی در مدیریت و مرکز اسناد اصفهان برگزار شده و در آینده‌ای نزدیک در قزوین نیز اجرا خواهد شد.

۱. عضو هیئت علمی و رئیس پژوهشکده
اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری
اسلامی ایران؛ greazizi@gmail.com

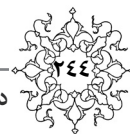
با عنایت پروردگار ۱۵۰ نفر از نمایندگان دستگاه‌های مختلف اجرایی اعم از نهاد ریاست‌جمهوری وزارت نفت، وزارت کشور، وزارت امور خارجه، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ارشاد، وزارت دفاع، وزارت نیرو، وزارت راه و شهرسازی، وزارت ورزش و جوانان، سازمان برنامه و بودجه، وزارت امور اقتصادی و دارائی، وزارت جهاد کشاورزی، دانشگاه تهران، سازمان انرژی اتمی، سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری، جمعیت هلال احمر، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و پژوهشکده نیروی زمینی ارتش، بنیاد حفظ آثار دفاع مقدس، سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان بنادر و دریانوردی و برخی سازمان‌های دیگر در این دوره‌ها شرکت کرده‌اند.

به دنبال برگزاری دوره‌های آموزش تاریخ شفاهی برای دستگاه‌های اجرائی، نخستین همایش تاریخ شفاهی دستگاه‌های اجرائی در تاریخ ۹۶/۷/۲۴ در این سازمان برگزار شد. این همایش دارای ۴ بخش بود.

در بخش نخست یا افتتاحیه، پس از اجرای مراسم سرود و قرائت قرآن، نگارنده این سطور گزارشی از روند اجرای همایش ارائه کرد.

سپس سرکار خانم دکتر بروجردی ریاست محترم سازمان سخنرانی کردند. خانم دکتر بروجردی در آغاز سخنان خود ضمن سپاسگزاری و تکریم اصحاب معرفت و فرهنگ از زحمات کسانی که در ثبت هویت این سرزمین و تولید اسنادی که آیندگان از آن بهره خواهند برد، قدردانی کرد. وی اظهار داشت که تلاش‌های دست‌اندرکاران در زمینه ثبت وقایع تاریخی به ما میراثی می‌دهد که بتوانیم به پشتوانه آن‌ها بگوییم امت ما سرشار از فهم و درایت و معرفت است؛ میراثی که ما نیز باید آن را برای آیندگان به ودیعه بگذاریم. این امر مسئولیتی سنگین است و تلاش همه دستگاه‌های اجرایی و افراد که در نهادهای تصمیم‌گیر در ساختار نظام اسلامی با دستورالعمل و اقداماتی انجام می‌دهند، شایان تجلیل و تشکر است.

خانم دکتر بروجردی با اشاره به قرآن کریم که مهم‌ترین باور فرد مسلمان در آن نهفته است، آن را سرشار از نشانه‌ها و مفاهیمی دانست که به‌خوبی نشانگر بار مسئولیت ما برای به میراث گذاشتن دانسته‌ها برای آیندگان است که به موجب آن اهل عقل پند گرفته و به اطرافیان و آیندگان انتقال دهند. ایشان داستان انبیا را نمونه‌ای برای تدبر و تعقل و آموزندگی خواند که وجه عبرت و پندآموزی برای حال و آیندگان است و افزود: روایت‌های متعدد واقعه کربلا را به عنوان نمونه می‌توان مثال زد که نیاز انسان را به درک از حقیقت و فکر و باور صحیح نشان می‌دهد.

مشاور ریاست‌جمهور و رئیس سازمان کتابخانه ملی در ادامه گفت: مسئولانی که در دستگاه‌های اجرایی رویکردها و گفته‌ها را به ترسیم درآورده و به یادداشت تبدیل می‌کنند به‌عنوان پشتوانه ملت برای آیندگان آن را به ودیعه می‌گذارند. وی افزود: در بیان تاریخ واقعیت‌ها و حقایق نهفته است. وقایع گفته می‌شوند و حقایق پنهان می‌مانند. با توجه به اینکه امروزه مراکز بسیار و افراد زیادی مشغول تاریخ‌نگاری هستند، امر بیان حقیقت در تاریخ واقعی اهمیت بسیاری دارد؛ چرا که تاریخ‌نگار می‌تواند با رویکرد خود تاریخ را به‌گونه‌ای دیگر غیر از آنچه حقیقت دارد نمایش دهد.

او افزود: کار سخت تاریخ‌نگاران به‌خصوص در حوزه تاریخ‌شفاهی این است که امکان به‌فراموشی سپرده‌شدن حافظه‌ها وجود دارد و از این رو است که دستگاه‌های اجرایی مسئول هستند به‌طور مرتب و مکرر تاریخ دستگاه‌های ذیربط خود را بنویسند.

برجودی در پایان ضمن تشکر از حضور دکتر حاجی‌میرزایی دبیر محترم هیئت‌دولت در این همایش خواستار ادامه توفیق و نتیجه‌بخشی هشتمین کارگاه تاریخ‌شفاهی شده و ابراز امیدواری کرد تا حاصل اقدامات و تلاش‌های گذشته را به بحث و مقایسه گذاشته تا بتوان بهترین روش‌ها را از آن استخراج کرد. چراکه با ارزیابی نظریات مختلف بهترین‌ها از آن متولد می‌شود و طی آن اندیشه نوینی متولد می‌شود که می‌تواند راه‌گشا باشد.

دکتر حاجی‌میرزایی دبیر محترم هیئت‌دولت در ادامه این همایش گفت: یکی از دغدغه‌هایی که ذهن اندیشمندان را به خود مشغول کرده این است که فرآیند پیشرفت چگونه اتفاق می‌افتد. او در ادامه گفت: با پی‌بردن به این موضوع می‌توانیم تفاوت به موفقیت‌رسیدن همه جوامع را بررسی کنیم و از طرفی هم نیز برای رسیدن به موفقیت باید این موضوعات را بدانیم و بشناسیم. حاجی‌میرزایی در ادامه با بیان اینکه دنیا شاهد تحولات لحظه‌ای گوناگون است گفت: اندیشمندان معتقد هستند ظرفیت یادگیری جامعه هر چقدر افزایش پیدا کند، جامعه پیشرفت بیشتری خواهد داشت.

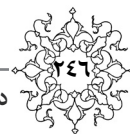
دبیر هیئت‌دولت با بیان اینکه یادگیری برای جامعه مانند نفس کشیدن است اضافه کرد: اگر مانند نفس کشیدن، جامعه لحظه‌ای از یادگیری غافل باشد، با کاستی روبه‌رو می‌شود. او افزود: تاریخ‌شفاهی گام مثبتی برای یادگیری جامعه است و این موضوع مقدمه‌ای برای مدیریت دانش در جامعه خواهد بود. همه ما باید بیاموزیم که چگونه باید از ظرفیت‌ها استفاده کنیم.

حاجی‌میرزایی در ادامه با بیان اینکه منابع طبیعی و نیروی انسانی ظرفیت‌های جامعه محسوب می‌شوند افزود: شاخصه یادگیری امکان استفاده بهتر از هر دو ظرفیت را فراهم می‌کند. وی افزود: اندیشمندان معتقدند ناب‌ترین دانش از حاصل تجربیات انسان‌ها به‌دست می‌آید. انسان ناتوان کسی است که از افراد یاد نمی‌گیرد و انسان ناتوان‌تر کسی است که از خودش هم یاد نمی‌گیرد. هیچ‌کس نمی‌تواند مانند خود انسان، خود را مورد‌ارزیابی قرار دهد.

حاجی‌میرزایی در ادامه با بیان اینکه استخراج نهفته در تجربیات، مدیریت دانش تلقی می‌شود افزود: ما نیازمند این دانش هستیم تا تجربیات گذشتگان را فراموش نکنیم و اشتباهات آن‌ها را تکرار نکنیم.

پس از ایشان، آقای دکتر علی‌اصغر سعیدی، دبیر کمیته علمی، به ایراد سخنرانی پرداختند. در بخش دوم که اختصاص به ارائه مقالات داشت، ۵ عنوان مقاله به‌ترتیب زیر ارائه شد:

- دانشگاه فنی و حرفه‌ای از منظر تاریخ‌شفاهی، شهناز جبل عاملی.

- تاریخ شفاهی جمعیت هلال احمر ایران، نورالله نصرتی.
- تاریخ شفاهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ویژگی‌ها و ضرورت‌ها، پیمانہ صالحی.
- کاربرد تاریخ شفاهی برای دستگاه‌های دولتی، نمونه موردی اداره کل مطبوعات و خبرگزاری‌های دولتی، حسن محرابی.
- ظرفیت‌های تاریخ شفاهی در دستیابی به الگوی مدیریت منابع انسانی، با تأکید بر افزایش سطح بهره‌وری و رضا بیطرفان.

پس از انجام فریضه نماز و صرف ناهار، کارگاه مشکلات و چالش‌های تاریخ شفاهی دستگاه‌های اجرائی و راهکارهای آن، با حضور دکتر علی‌اصغر سعیدی، آقای مرتضی رسولی‌پور و خانم شفیقه سادات نیک‌نفس و جمعی از علاقمندان در سالن دکتر پرهام برگزار گردید. در این نشست که حضار حضور فعالی در آن داشتند، مشکلات این کار طرح و راهکارهایی ارائه شد و بنا شد که جمع‌بندی مسائل طرح‌شده به استحضار دبیر محترم هیئت دولت رسانده شود.

در کارگاه دوم که از ساعت ۱۵:۳۰ الی ۱۷ برگزار شد، مهارت‌های مصاحبه تاریخ شفاهی با حضور اساتید آقایان محسن کاظمی، دکتر ابوالفضل حسن‌آبادی و غلامرضا عزیزی مورد بحث قرار گرفت و سخنرانان تجربیات و مطالعات علمی خود در این زمینه را مطرح کردند و به پرسش‌های حضار پاسخ دادند.

این کارگاه در ساعت ۱۷:۳۰ به پایان رسید.

